

teerd en geargumenteerd, deze beantwoording vinden:

Kunst, in oorsprong en wezen goddelijk, is een element, door God in de menschenziel gelegd; daaruit volgt, dat ze wel een zelfstandige openbaringsvorm heeft, maar toch in eerste instantie van God afhankelijk blijft. En schoonheid, immers de essentie van kunst, is dat, wat naar het woord van Dr. Jonker „schoonheid is voor God“.

Het kan nuttig zijn, deze opvatting nader te bezien. Dat de kunst in haar oorsprong en wezen goddelijk is, blijkt uit de omstandigheid, dat voorwaarde is voor de kunstproductie het bezit van talent. Een kunstenaar, of beter, een echt kunstenaar, een dus wiens werk echte kunst is, is niet denkbaar zonder talent. En dat talent nu is aangeboren, is van het eerste levensmoment af in hem aanwezig, is dus een van menschelek wilken en streven volkomen onafhankelijk bezit. Het kan, moet zelfs door studie en oefening worden geleid en ontwikkeld, maar het is er in beginsel, en juist daarom is het een gave van God, van Wien ook het leven is. Dus is het vermogen om kunst voort te brengen door God in de ziel van den kunstenaar gelegd, en het is een zelfstandig kunnen, in overeenstemming met den redelijken en dus zelf-verantwoordelijken aard van den mensch. Maar, naast deze zelfstandigheid blijft de afhankelijkheid, omdat de mensch in alles van God afhankelijk is. Zelfs is, op grond van dit laatste, de afhankelijkheid primair en blijft de zelfstandigheid daaraan altijd ondergeschikt. Want iedere zelfstandige levensuiting geschiedt ten slotte toch onder het bestier of onder de toelating van God.

Het is van groot belang, deze gedachte vast te houden ten aanzien van den literairen kunstvorm. Want alleen in het licht van de zelfstandigheid der kunst kan worden begrepen, hoe er zoo heel veel is, met name in de moderne letterkunde, dat zondig is en strijdig met Gods wil en wet. Daarin immers openbaart zich de zonde-infectie, die onze gansche menschelekheid, en dus ook de menschele kunst heeft aangetast. En die infectie is mogelijk, juist omdat er zelfstandigheid is.

Na deze verduidelijking zal het misschien te beter worden verstaan, dat kunst, in oorsprong en wezen goddelijk, een element is; door God in de ziel van den mensch gelegd, en dat ze wel een zelfstandigen openbaringsvorm heeft, maar toch in haar uiting in eerste instantie van God afhankelijk blijft.

Uit deze zienswijze nu volgt vanzelf de opvatting van „schoonheid“, dat n.l. schoonheid is alleen datgene, wat schoon is voor God. Want dit betekent: wat het meest ligt in de sfeer der afhankelijkheid, waar dus de zelfstandigheid aan de afhankelijkheid ondergeschikt blijft. Wat het dan is, dat ligt in de sfeer der afhankelijkheid? Alles wat Gods eer verhoogt, wat brengt tot verheerlijking van Zijn Naam, wat dus getuigt van Zijn heerlijkheid en heiligheid. Zulks blijft natuurlijk altijd gebrek, omdat onze menschelekheid blijft. Daarom kan menschele kunst ook nooit volmaakte schoonheid voortbrengen, want het volmaakte is alleen in God. Maar juist daarom is ook het menschelek werk het best, als het besef der afhankelijkheid het grootst is, en dus is schoonheid, zoals die door menschen kan worden voortgebracht ook dat, wat het meest ligt in de sfeer van die afhankelijkheid.

Zulke schoonheid dan vindt men b.v. bij Guido Gezelle, die in alles de hand ziet van zijn Schepster en door dat alles wordt gestemd tot verheerlijking van Zijn Naam; bij Vondel, bij Camphuyzen, bij Bilderdijk, Da Costa en zoovele anderen, overal waar de heerlijkheidsgedachte spreekt. Maar ook daar is die schoonheid, waar Gods gerechtigheid glanst, Zijn genade schittert, Zijn macht zich beoont.

Nu bestaat er ook schoonheid van stijl, conceptie, bewerking, maar, het behoeft wel een atzondertijk betoog, deze schoonheid is niet die, waarover we spraken, is niet van idolelen doch van technischen aard. Ze is een niet geringe factor, is zelfs voorwaarde voor kunst, maar ze blijft bij het uiterlijke, waar de schoonheid het innerlijke raakt.”

Wat hier werd gezegd is, in 't kort, de uiteenzetting, die we noodig hadden, om in de behandeling van ons onderwerp verder te komen. Daarom nam ik de vrijheid dit stuk over te nemen. Want nu kunnen we deze opvatting toepassen op de ideeën, die de grondbeginselen zijn van de moderne letterkunde en zoo komen we vanzelf tot een overweging van de verhouding waarin die twee tot elkander staan.

C. T.

Nieuwe Jongensboeken.

„Jongensboeken“ behooren in den regel niet tot die lectuur, die in ons blad de aandacht heeft. Niet, vooral niet, omdat we de bespreking van zoodanige boeken van minder belang achten. 't Is juist een zaak van bijzonder gewicht, omdat zoo ontzaggelijk veel lectuur voor jongens en meisjes aan de markt komt, aantrekkelijk door vorm en inhoud beide, terwijl zoo weinig daarvan voor onze jeugd aan te bevelen is. Gemotiveerde behandeling is daarom op dit terrein alleszins noodzakelijk.

Maar deze lectuur vormt een eigen groep, die aan ietwat andere eischen beantwoorden moet dan wat tot de literatuur behoort, en de bespreking behoort thuis in bladen, die meer tot den arbeid onder jongeren zich richten of met dien arbeid eenig verband houden.

Nu echter de uitgever Schoonderbeek te Laren ons twee van z'n nieuwe, keurig uitgegeven, jongensboeken ter kennismaking zond, willen we die gaarne

onder de aandacht brengen ook van onze lezers.

't Eerste boek „Aalsveensche jongens“ is van een bekend auteur op dit gebied, A. Vreeken, die de prijszwaarte gewoonte heeft om niet alleen den jongens een genoegelijk verhaal te vertellen, maar ook altijd de een of andere les te leggen in hetgeen hij vertelt. Die eigenschap missen we in de meeste van deze boeken maar al te zeer. Weliswaar is dit soort lectuur voor ontspanning bedoeld, maar dat sluit toch volstrekt niet in, dat geen enkel element van religieuze, van ethische, morele, sociale waarde er in liggen moet. Juist in een sfeer, waar de aandacht der jonge lezers is geboeid, valt veel te bereiken, zoo het op een tactische manier wordt aangelegd. Vreeken heeft daar slag van en dat geeft aan z'n, overigens „neutrale“ boeken, zekere beteekenis. Ook in dit boek legt hij zulk een strekking. Door al de gebeurtenissen in het jongensleven waarvan hij vertelt, roeitochtjes, schaatsenrijden, visschen, zwemmen, loopt één draad, die door de omstandigheden telkens weer zichtbaar is: de waarschuwing tegen drankmisbruik. Hij doet daarvan al de gevolgen zien in het gezin, waartoe een van de Aalsveensche jongens behoort, en die gevolgen spreken duidelijk genoeg. Nu kon hier en daar deze bedoeling minder opzettelijk zijn, om effect genoeg te hebben; ook valt niet te ontkennen, dat het gegeven niet nieuw is en tot op zekere hoogte voor een jongensboek niet in de eerste plaats in aanmerking komt. Maar hier is het toch zonder schade in het verhaal ingebracht en blijft genoeg over, dat voor jongens aantrekkelijk is. Iets aardigs geeft aan dit boek het feit, dat de auteur telkens uit en over z'n eigen jeugd vertelt (al zegt hij het nergens), daar hij zelf een Aalsveensche jongen is geweest en dus de omgeving kent. Misschien komt het wel daardoor, dat we hier niet die overdreven-jongensachtige, op effect berekende grappigheid en avontuurlijkheid vinden, die doorgaans deze boeken zoo onwezenlijk doet zijn. Bijzondere dingen gebeuren er niet, althans geen dingen, die buiten de grenzen van het gewone jongensleven liggen.

In ander verband wees ik er eens op, dat vele van deze „neutrale“ jongensboeken toch voor onze jongens ongeschikt moeten worden geacht, omdat ze in een sfeer brengen, die de onze niet is. Van dit boek behoeven we dat, geloof ik, niet te zeggen. Iets verkeerd heb ik er niet in gevonden en het kan door z'n strekking nog wel goed doen. We begeeren voor onze jongens en meisjes beginsellectuur, en die is er, maar daarom kunnen ze ook een boek als dit toch wel lezen. De illustraties van Jan Rinke zijn goed.

Het tweede boek „Dat lieve, goeie Steendam“ is meer een jongensboek van 't gewone soort: Jongensgrappen en avonturen vormen de hoofdzaak van het verhaal, dat door den schrijver Jac. van der Klei „een vrolijk verhaal“ wordt genoemd. Vrolijk is het, en geestig geschreven ook. 't Is zeker fleuriger dan het eerste en zal bij de jongens zeer in den smaak vallen. En ook zijn de grappen niet van ongewenscht allooi, al zijn sommige met den naam „streken“ beter gestempeld. Ze zijn bovendien origineel en in de kleuren van gezonden humor geteekend. Bij zoodanigen inhoud is weinig ander verband in het geheel dan gelijkheid van plaats en personen van handeling, maar toch heeft het boek zekere eenheid in de tekening van het jongensleven in een provincie stadje. Een verdienste is het, dat de grappen geen „geestigheden“ zijn ten koste van anderen. Wel moeten de schoenmaker en de brugwachter van Steendam, huns ondanks, er nog al eens een rol in spelen, maar een verkeerd element zit daar toch niet achter. Daarom hebben we geen bezwaar tegen dit boek, uit een algemeen-paedagogisch oogpunt gezien. Maar hier en daar stuiten we toch op uitdrukkingen, die we liever niet zagen en zonder eenige schade voor het effect gemist konden worden.

Als proeven van z.g. „neutrale“ boeken zijn beide deze verhalen alleszins verdienstelijk. Te recht echter is er steeds op gewezen, dat we voor onze jongens en meisjes christelijke boeken nodig hebben, en dat deze aantrekkelijk genoeg kunnen zijn hebben auteurs als Schrijver, v. d. Hulst, Penning, Hilbrandt Boschma, Mevr. Westerbrink—Wirtz e.d. voldoende bewezen.

Hans Sterneder, De Boerenstudent.

De Uitgeversmaatschappij „Elsevier“ bezorgde een Nederlandsche vertaling van den in Duitschland zeer bekenden roman „Der Bauernstudent“, een boek, dat, naar op den omslag vermeld staat, in „duizenden en duizenden exemplaren“ in Duitschland is verkocht.

We kunnen de waardeering, die daaruit spreekt, verstaan. Vooreerst is het verhaal in z'n geleidingen typisch Duitsch; 't is pittig geschreven, veelal zelfs geestig; 't is rijk in afwisseling van gebeuren en tegenover de vele schundliteratuur, die in Duitschland verschijnt, is het een besliste reactie. De hoofdfiguur van het boek, Wolf Hez, is een flinke, uit moreel oogpunt wikkaste jonge man, die door hard werken in 't boerenbedrijf z'n kost verdient en, althans gedeeltelijk, z'n studiegeld; die zich door geenerlei verleiding laat afbrengen van z'n weg en voor z'n oude grootmoeder een groote steun is: Zulke figuren zijn in de romanwereld, en zeker

in de moderne Duitsche literatuur, zeldzaamheden en het is dan ook geen wonder, dat Wolf Hez, die bovendien een levendige, sympathieke jongen is, in korten tijd bij het lezend publiek zekere populariteit verwierf. Daar komt nog bij, dat de roman zelf vele bladzijden van zeer goede teekening tellt, en een sfeer heeft. Vooral het eerste deel is goed, waar, in dikwijls fijne trekjes, geteekend wordt hoe Wolf opgroeit, midden in de levende natuur, en de wonderen leert zien, die ook in het kleinste organisme zich openbaren. Voorts zijn ook talrijke tafereeltjes uit het jongensleven als van Duitsche prenten afgeteekend. Al deze dergelijke kwaliteiten verklaren den opgang, dien het boek maakte, en rechtvaardigen dien geheel. Ook literair is het zeker niet zonder verdienste, zelfs in vertaling, zooals het voor ons ligt.

Maar toch, voor onzen christelijken kring is het minder geschikt. Niet alleen door een zelfmoordverhaal, dadelijk al in het begin, maar ook door sommige bijfiguren, als de weduwe Bork, en ingeweven beschouwingen, als die der oude-heerenclub over Fifi, het meisje van den luitenant, door minder gewenschte verhoudingen wat betreft de genegenheid van Wolf's beschermsters voor hem, danspartijen op Zondagavond e.d. Ook zijn verschillende uitdrukkingen schrijnend voor ons gevoel. Veel is er in dit boek te waardeeren — vooral de figuur van de oude grootmoeder is voortreffelijk getypeerd — maar in z'n geheel valt het toch buiten de sfeer, waarin we, ook in onze lectuur, leven willen.

C. T.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Het nabije Oosten.

II.

In ons vorig artikel wezen wij op de algemeene beteekenis van het Nabije Oosten, dat zich uitstrekt van Egypte tot Perzië en zelfs Afghanistan. De bevolking is overwegend Mohammedaansch, en aan zending is er onder deze volken en stammen betrekkelijk weinig gedaan.

Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. Het was de heerschende gedachte, dat een Mohammedaan toch onbekeerlijk was, die het krachtig doorzetten tegenhield, maar er waren ook uitwendige hinderpalen, die niet gering moeten worden geacht.

Zonder overdrijving kan worden gezegd, dat het grootste deel van deze landen voor de zending gesloten gebied was.

Zoo was het b.v. onmogelijk zonder levensgevaar Arabië binnen te dringen. Het was eenvoudig een uitgesloten zaak daar aan zending te doen. En nu is zelfs overwogen geworden, om in Dsjedda, de havenstad van Mekka, een Christelijk hospitaal te bouwen. Laat het ook zijn, dat er van dezen bouw niets komt, dan spreekt het overwegen van de mogelijkheid, ja het beramen van verschillende plannen en de poging om ze ten uitvoer te brengen, boekdelen; daaraan zou eenige jaren geleden niet gedacht zijn, en niet kunnen gedacht zijn.

De Mohammedaansche wereld ligt voor de zending open!

Deze woorden zijn zoo gauw neergeschreven; maar daar is heel wat aan voorafgegaan, voordat dit resultaat kon worden geboekt. En wij moeten zeggen, dat God het gedaan heeft, zij het ook door de dwaasheden van de menschen als middel te gebruiken.

Op de debetzijde van den wereldoorlog staat een zeer groote post, maar op de creditzijde staat ook wat geschreven. De gevolgen, de ongewilde gevolgen misschien, zijn de geopende toegang tot den Islam.

In het artikel van Dr. John Mott, dat wij de vorige maal aanhaalden, wordt zeer duidelijk de veranderde situatie geteekend. De verkeersmiddelen zijn enorm toegenomen; duizenden mijlen spoorweg zijn aangelegd, en talrijke wegen voor het autoverkeer; zelfs wordt de woestijn Sahara met auto's doorkruist, en is de aanleg van een spoorbaan begonnen! De afstand van Bagdad naar Damascus, welke vroeger vele weken reizen vorderde, is nu in 19 uren af te leggen.

Hier hebben wij ook met de politieke constellatie te doen.

Bij het beëindigen van den oorlog werden de verschillende landen zooveel mogelijk onder den invloed der Christelijke mogendheden gebracht; deze kregen de dusgenaamde mandaten. Zoo is aan Frankrijk het mandaat over Syrië toevertrouwd, Engeland heeft het over Palestina, en houdt ook in Perzië, Mesopotamië, Egypte en Arabië de macht in handen. Dat dit voor de zending van de grootste beteekenis is, springt in het oog. Wij zullen nog gelegenheid hebben hierop te wijzen.

Reeds door den oorlog kwamen talloze Mohammedanen in directe aanraking met het Christelijke Westen, al was het ook als soldaat in de talrijke legers. Maar na den oorlog is het verband gebleven. In toenemend getal trekken mannen en vrouwen van groote inkomens en voornamelijk positie naar Europa; duizenden van studenten zijn van Azië en Afrika naar de Universiteiten in de Christenlanden gegaan. Op de groote Zendingsconferentie te Jerusalem werd verzekerd, dat er

jaarlijks m...

bezoeken!

En hier...

Ook cult...

De krant...

en honder...

intree geda...

op de sch...

geboden. V...

en gezocht...

De posi...

De sluier...

wordt er...

schikt; zij...

vrouwench...

op onder...

Turksche...

te maal...

daansch la...

worden ge...

Mel nam...

in de Tur...

gebeurd is...

Treden...

Het Osm...

ken, ging...

kon deze n...

maar toch...

van Turkij...

woordigde...

lijke mach...

den Mohan...

schappij. H...

heerlijke t...

den hadde...

schien sch...

Dit is vo...

In 1922...

de Nationa...

de macht i...

Westerlich...

geheeten, l...

sjewistisch

Wel wer...

drukkelijk...

wereldlijke...

geestelijke...

aan de Me...

nomen. Ve...

heele were...

onderwerpe...

gekomen.

ziet nu...

wereldrijk...

de Arabier...

Het groo...

deelen uite...

in deze tw...

In het 2...

overwicht;

hebben de...

zijn, een...

gewoest is...

gendheden...

In het 2...

land; het...

Mesopotam...

echter zijn...

legenover...

Mohammed...

Bagdad of...

de loiding...

Dat dit...

macht, en...

macht, n.l.

staat, van...

hoeft hier...

ere van...

vrijheid va...

landen, wa...

verdragen...

voor het t...

Zelfs va...

deele, wor...

moorden d...

mandaat o...

lende rede...

daarmee v...

prijsgegeve...

bruik ma...

een schuil...

en grooten...

digheid va...

ligheid vo...

Zoo hebl...

om in het...

gang te o...

En daar...

Es Ruff...

bode" ove...

ehus Buh...

over wien...

schreef. Et...